

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 80— Cor.
 Pe jumătate an 40— .
 Pe 3 luni . . . 20— .
 Pe o lună . . . 7— .
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 100 franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

**REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 1 Gor.
 Manuscrisurile nu se in-
 naplază.

Adeziunea Episcopilor români la Consiliul Național Român

*Marelui Sfat al națiunii române din Ungaria și Transilvania
 în Arad.*

Războiul mondial a scos la iveală principiul social atât de creștinesc, că fiecare popor are pe viitor dreptul a dispune liber asupra sorții sale. Noi subsemnații episcopi ai bisericii ortodoxe-române și gr. cat. române — avem firma convingere, că interesele de viață ale neamului românesc, ai cărui păstori sufletești suntem, pretind ca un categoric imperativ — înfăptuirea acestui drept de liberă dispunere și față de neamul nostru.

Dreptul acesta se va putea realiza numai dacă națiunea română va fi guvernată de fiii ei.

Dreptaceea declarăm: că recunoaștem marele consiliu național român de reprezentant și conducător politic al națiunii române din Ungaria și Transilvania, simțindu-ne îndreptățiți și îndatorați — ca fiii credincioși ai națiunii noastre — a conlucra din toate puterile la împlinirea aspirațiilor noastre naționale.

In ziua Sfinților arhangeli Mihail și Gavriil 1918.

Dr. Demetriu Radu
 episcop gr.-cat. de Oradea-mare.

Dr. E. Miron Cristea
 episcop ortodox-român al eparhiei
 Caransebeșului.

Dr. Iuliu Hosszu
 episcop român gr.-cat. al Gherlei.

Ioan I. Papp
 episcop ort.-român al eparhiei Aradului,
 totodată și locșitor de mitropolit.

Dr. Valeriu Traian Frențiu
 episcopul Lugojului.

Necesități actuale.

Ceasurile mari ce le trăim nu îndreptățesc pe nimeni să le piardă în dolce-farniente, epicureism bolnăvicios ori fatalism reseninat, ci fiecare fiu al neamului să-și aibă partea sa de muncă constructivă, de colaborare la înălțarea edificiului nou al vieții publice românești. Nu optimism exaltat, nu vorbărie ce omoară vremea prețioasă, nu narcotizare a sufletului în aerul greu de cafea, dar nici renunțare, abdicare, îndoială ce desarmează și mică pasivism ce paralizază voința și energia, ci la muncă productivă cu toții, având conștiința și seriozitatea zilelor rari ce ni s'au hărăzit.

Adunarea națională dela Alba-Iulia care are cuvântul decizător în determinarea sorții neamului trebuie să găsiască organizate și încheiate sufletește, înfrățite în gânduri, într-o singură tabără, încălzite pentru idealul secular: desrobire totală de usurpătorii noștri unguri și consolidarea noastră în marele stat național românesc independent.

Pentruca să asigurăm pe deplin succesul moral al Adunării Naționale dela Alba-Iulia, avem datoria să isprăvim lucrările anterioare. Prima condiție a succesului este pregătirea sufletească a poporului nostru pentru ceace se va hotărî peste o săptămână în cetatea lui Mihaiu Viteazul, acel Vodă românesc care, înainte cu mai

bine de trei sute de ani, timp de trei luni ținu în mâinile sale stăpânirea peste toate teritoriile locuite de Români. Nu dubităm nici un moment că poporul nostru ar sta la îndoială, ar șovăi să-și aleagă soarta; nu ne temem de nici un plebiscit doar suntem în clar cu sentimentele poporului nostru, sentimente ce au mornit sub spuză de groaza pedepselor inaugurate de regimurile despotice de stat. Astăzi, când dreptul liberei opinii și dreptul liberei înțineri nu este scurtat în exercitarea lui, poporul nostru trebuie să fie conștiu că nu există piedeci cari să-l facă să-și ascundă glasul inimii, că nu există teroare, ci este liber să-și manifesteze voința sa suverană. Noi ne vom încheia într'un stat democratic, și la toate lucrările cari privesc acest stat vor avea posibilitățile de afirmare toți fiii neamului. Hotărârile luate în cea mai deplină libertate vor fi sancționate de chiar voința tuturor celor ce aduc acele hotărâri cari apoi vor fi obligatoare pentru toți. A trecut vremea, când un rege ori împărat dispunea de poporul său ca de-o turmă inconștientă și putea să-l țifimită în gura de foc a tunului pentruca să-și satisfacă slăbiciunile sale proprii, ori ca un guvern să fie ales dintre favoriții domnitorilor slabi de îngeri și cu creier debil. În era democrației toate aceste capricii vor fi spulberate și toate hotărârile decisive de ordin public se vor lua numai cu asentimentul tuturor straturilor națiunii. Când noi voim să ne consolidăm într'un stat independent

această voință să o mărturisească toți fiii neamului, să fie sancționată de conștiința tuturor și să nu fie influențată de nici o forță din afară. Când toate drepturile și datoriile emanează din voința poporului atunci avem acea *suveranitate națională*, pe care ne-au usurpat-o Maghiarii timp de o mie de ani. Suveranitatea națională o va declara sărbătorește Marea Adunare Națională dela Alba-Iulia care va fi supremul for cu putere decisivă. Această Adunare Națională va fi o *Constituanta*, fiindcă ea va aduce un program nou de muncă și va alege pe bărbații cari apoi vor executa acest program și vor putea lucra în numele întregii națiuni. Iată de ce este necesară convocarea ei, de ce toată suflarea românească să grăbiască pe ziua 1 Decembrie la Alba-Iulia.

Problema primară pe care o sulevează convocarea Adunării naționale este deci această pregătire sufletească pe care națiunea română o are deja în mare parte — grație agilității cu care s'a desfășurat organizarea noastră politică și militară. Din toate părțile sosesc rapoarte despre fortificarea noastră politică prin constituiri de consilii naționale și fortificarea militară prin încheierea gardelor naționale. Satele noastre astăzi sunt celule puternice în cari pulsează cu putere viața națională. Aceste celule și-au făcut pendentă funcțiunea lor de directivele centrului mișcării: Consiliul naț. român central, astfel că fire tari conduc și susțin ireproșabila funcțiune și direcție unitară a vieții noastre publice. În perfecțiunea organizării noastre politice și militare vedem prima garanță că Adunarea Națională va împăca toate așteptările și speranțele legate de ea. Clasele mai de jos prin această organizare au întâia posibilitate, luând parte în organizarea de consilii și garde naționale, să fie orientate și clarificate despre ceace sunt datoare să facă peste câteva zile pentruca să se poată afirma, apăra și asigura interesele sale legitime. Ideile trec dela suflet la suflet, fermentează, inactivează mintea și voința, leagă pe oameni unii de alții, îi înfrățeste, îi unește și-și hotărăște ca toți, ca un singur om, să se ridice și să-și spună cuvântul liber, bărbătește și demn.

Organizarea noastră politică și militară trebuie să fie aproape terminată în preajma Adunării Naționale, pentruca să nu fie nici cea mai mică umbră de îndoială despre vreo ilegitimitate a hotărârilor de acolo, cari vor pecetlui soarta noastră pentru vecie, deci dela judecata noastră matură depinde totul. Intrunindu-ne în cetatea lui Mihaiu Viteazul să fim pregătiți, pentruca să încheiem actul al treilea ce termină povestea minunată a neamului. Întâiul act a fost alipirea Basarabiei, al doilea ocuparea Bucovinei, noi să sfârșim

Români, grăbiți-vă toți, la 1 Decembrie n. să fiți în Alba-Iulia!

pe al treilea: decretarea unirii tuturor Românilor pe baza dreptului de liberă dispunere primit de toate neamurile ca cel mai elementar drept al lumii nouă.

Se va zice poate că acele părți pe cari astăzi le-a invadat ententa prin Sârbi nu se vor putea organiza militarmente. Dar esențialul este să ne afirmăm noi *politicește*. Constituirea gardelor noastre naționale are de scop să susțină ordinea și să aperse interesele populației, — acelaș lucru îl face și armata sârbească, ce nu vine ca oprăitoare, ci ca eliberătoare și noi ne bucurăm de cele mai cordiale raporturi, doar am avut acelaș trecut furtunatic, de sclăvie barbară. Apoi, armatele ententei urmăresc numai scopuri strategice, nu fac politică. Dovada cea mai bună este că ententa întrebuițează armatele aliate cele mai apropiate de teritoriile disputate, pe Sârbi și Români pentru împlinirea scopurilor militare: împlinirea condițiilor de armistițiu în fosta monarhie — pe Sârbi — și desarmarea bolșevichismului — în Ucraina pe Români.

Altă problemă pe care ni-o ridică la suprafață faza actuală a organizării noastre este problema stării materiale. Toată mișcarea s'a pornit din nimic. N'am avut bani, n'am avut arme. Neam sărac și despoiat de către stăpânii noștri unguri de toate mijloacele apărării, o singură armă ai, dar cea mai tăioasă, care nu cunoaște stavile, invincibila armă a conștiinței naționale. Știm astăzi cu toții că a bătut ceasul de scuturare a bubelor uricioase de pe corpul nostru și de reînviere ca feți-frumoșii poveștilor noastre îmbucătățiți de dușmani răutăcioși. Dar banul acum ne trebuie. El este ca unsoarea care face să nu scârțâie roțile. Oameni de bani și de simțire, dați banii voștri, faceți colecte pentruca să nu sufere nimic funcțiunea organismului de întărire. Citiți apelul comandei noastre supreme și nu stați pe gânduri. Să ne ajutăm noi înșine cum putem până vom ajunge să ne avem visteria noastră națională.

Intăriți, organizați să plece România, cu cugetul limpede la Alba-Iulia la 1 Dec. Este mare lipsă de această adunare ca toți fiii neamului nostru să aibă glas, să hotărască viitorul. Adunarea aceasta va fi constituantă care-și va alege pe conducătorii săi legitimi, pe aceia cari cunosc gândurile masselor, cari intrupează calitățile de rasă și idealurile naționale. Hotărârile aduse acolo vor fi valabile și îndatoritoare pentru toți. Și, pentruca întregă lumea să știe ce vrem și să nu se facă nimic ceace ar fi în contradicție cu interesele obștești, și ca să treacă pe umerii tuturor răspunderea, trebuie să fie de față România din toate colțurile teritorului locuit de Români. Toți să ne hăurim destinul după cea mai bună judecată și după cea mai dreaptă simțire. Români. să plecăm cu toții la Alba-Iulia!

Comanda supremă a gardelor naționale române din Ungaria și Transilvania.

APEL CĂTRE NAȚIUNEA ROMÂNĂ.

Am înființat pe teritoriile locuite de Români garde naționale, ca să putem înfăptui mai ușor idealul sfânt al tuturor Românilor, iar până atunci să putem susține ordinea în aceste ținuturi prin oamenii noștri de încredere.

Sustinerea acestor garde e necesară. E-

venimentele ne-au aflat însă nepregătiți materialicește. Astfel cheltuelilor foarte mari de susținere le putem face față numai cu sprijinul tuturor Românilor, pentruca ai tuturor a e și idealul.

Apelăm în urmărire la sprijinul tuturor, rugându-i ca — pătrunși de menirea acestor zile mari — să-și dea fiecare, după ale sale putințe, obolul întru acoperirea cheltuelilor gardelor naționale române. În special apelăm la băncile și bogătanii noștri.

Suntem convingși de spiritul de jertfă al poporului nostru și nici că ne îndoim, că fiecare Român își va face datoria, vrednică de scopul sfânt.

Contribuirile să se trimită la adresa: Comandamentul suprem al gardelor naționale române, Arad (Ferenc-tér). — Primirea lor se va cvita în ziarul oficial „Românul”.

În înțelegere cu Consiliul național român central

Arad la 7/20 Noemvrie 1.18.

RIMBAȘ loc. adjutant

VLAD maior comandantul G. N. R.

Zi de zi

„Poporul cult...”

Cultură, cultură, cum se ia numele tău în deșert! Făptuitorii legilor lui Apponyi, cari în numele culturii au introdus în școalele noastre populare câte 14—20 ore de l. ungurească la săptămână, ca să ne rămână încă 10—12 ore pentru l. română și toate celelalte cunoștințe necesare culturii unui om, comiteau această neleguire în numele tău. Menirea școlii populare e ca să ridice cultura poporului, iar școala ungurească a nizuț ca să învețe ungurește pe toți cei de altă naționalitate, căci după mentalitatea lor suprema cultură se evidențiază în cunoașterea sau necunoașterea limbei ungurești. În ochii unui ungar jandarmul sau finanțul trece de un om cu mai multă cultură, decât un intelectual de-al nostru, care nu vorbește limba lui.

Iată-i deci că au argumente în contra noastră: „Un popor mai cult (aceștia sunt ei) nu poate fi pus la discreția (așa înțeleg ei viața de stat) unui popor mai inferior în cultură.” — Simț și ei, că pământul locuit de Români va trece din stăpânirea lor — conform noilor principii de dreptate — în mâinile noastre și caută nod în papură, argumente, cari i-ar îndreptăși să ne incalce și pe mai departe, sau cel puțin argumente prin cari până la conferința de pace li-s-ar liniști conștiința încărcată de păcate, de fiori și femeri pentru vremile ce vor să vină. Datele statistice sunt ale regimului, care a păcătuit atât de mult în contra noastră și cu păcatele vechiului regim nu se vor putea prezenta în fața areopagului european. Caută deci alte argumente și le găsec în inferioritatea noastră culturală.

E adevărat, că procentul analfabelilor este mai mare la noi decât la ei, și e prea natural, că la noi s'au închis școalele pentruca nu puteau prezenta „rezultate mulțumitoare” în instruirea limbei ungurești și pentruca instrucțiile date inspectoratelor, tindeau spre sugrumarea tuturor școalelor noastre. Dar numărul analfabelilor la noi este o dovadă mai mult, că pentru dezvoltarea noastră avem absolută lipsă de un stat liber național, ca în școalele noastre populare să învățăm în limba în care vorbim și înțelegem și noi, eliminând total orice limbă streină.

Statul acesta a voit să rămănem în întunec pentruca cei dela putere să ne poată mai ușor exploata. Și acum greșelile lor să fie un motiv pentru judecarea noastră?

Dar mai trebuie să rectificăm și definiția pe care ei o dau culturii. Cultura după noi și celelalte popoare din Europa nu este cunoașterea limbii ungurești și nici chiar câteva cunoștințe (câte le poate da o școală sau o enciclopedie, ci este focul sacru care modelează sufletul și-l face accesibil convețuirii cu ceilalți oameni. — E oare om cult

acela, care — chiar dacă ar fi dobă de carte — nu încapă de ceilalți oameni, îi împunge, molestează și brutalizează în fel și chip? — Și dacă vom asemăna jandarmul — cel mai caracteristic tip al intoleranței ungurești — cu țaranul nostru vom putea evidenția cu cât mai superioară este cultura noastră sufletească față de a lor.

Ei însă nu vor vedea — pentruca nu vor să vadă acest lucru. Creadă înainte și până la conferința de pace îi va mângăia această credință. Va înțelege însă deosebirea de cultură marele areopag european, când pe lângă legile școlare de până acum, din care se reoglindește înțelegerea lor pentru cultură vom prezenta și icoanele clare ale acestei culturi dovedită în sălbătăciile dela Josikafalva, în isprăvurile gardei Aczél și ai celorlalți jandarmi, cari ne-au turnat în suflete dragostea pentru țara ungurească. Vest.

Marea zi de jurământ în Blaj.

17 Noemvrie n. 1918.

La Blaj e lume românească în adevăratul înțeles al cuvântului. Făldirea stindardelor românești se vede din mari depărtări. La gară siguranța și ordinea o păstrează plutonul legiunii românești. Jandarmeria cea veche și-a pierdut urma pretutindeni. Pe străzi întâlnești, la tot pasul, oficerii și legionarii gardei românești. Au în ochi mândria și demnitatea rasei stăpâne pe soarta sa. Intelectualii lucrează de zor în diferite birouri și organizează satele din jur și depărtări. Mișcare pretutindeni și entusiasm. Astăzi a avut Blajul o zi mare și în veci neuitată. Încă din ziua precedentă se ordonase tuturor corporațiilor și particularilor să se înfățișeze pe astăzi la serviciul divin în catedrală, pentru depunerea jurământului de fidelitate către Sfatul Național Român din Transilvania și Ungaria.

La orele 8 și jumătate dimineața au început să sune clopotele catedralei; s'au arborat stindardele pe edificiile publice și lamea vine la biserică în șiruri dese. Vine garda cu stindard roșu-galben-albastru în frunte cu oficerii, apoi Consiliul Național local și comitatens, Reuniunea femeilor, Reuniunea meseriașilor, și public nenumărat. Corporațiile cu stindardele lor se poastează în naia catedralei. La orele 9 vine vicarul capitular al mitropoliei, dr. Vasile Suci, în trăsura de gală, însoțit de d. căpitan D. Munteanu și un soldat-voluntar, ca gardă de onoare.

Se urmează sf. liturghie cu asistență mare. În locurile unde până acum se pomenea domniitorul țării, acum s'a amintit „Neamul Românesc” și „Sfatul Național Românesc”. Când au răsunat acestea două nume iubite: cântăreții din străni au cântat spontan două strofe din „Deșteaptă-te Române!”... Intreagă asistența cântă cu lacrimile în ochi! Bătrânele ziduri răsunau clocotitor de accentele desrobotului nostru imn sfânt!

Acelaș lucru s'a repetat și la rugăciunea amvonului.

După încheierea serviciului divin proțimea liturghisitoare a ieșit în presbiteriu în frunte cu vicarul. În jur erau postați conducătorii și profesorii institutelor de învățământ, Consiliul Național, Garda Națională, Reuniunea Femeilor, a Meseriașilor: toate corporațiile.

Vicarul a urcat tetrapodul și în cadrele unei avântate cuvântări, ca și care dela 48 nu a mai răsunat în catedrala Blajului, a făcut mai întâi *însuș*, cu glas foarte emoționat, jurământul național:

— „Jur atotputernicului Dumnezeu, cumed întru toate voi fi cu credință și supunere către Consiliul Național Român...”

— „Așa să-mi ajute Dumnezeu!”
Și avea vicarul fața plină de însemnătatea clipei. Moment sublim!

Apoi s'a întors către publicul din catedrală și membrii tuturor corporațiilor au ridicat trei degete spre jurământ...

În afară, la ușa catedralei, un gardist sună: sărbătoarea! Glasul de trîmbiță se învălurează peste Blaj și peste văile Fărnavelor, vestind lumii jurământul mare al Blajului.

— Jurăm, jurăm! — Și vicarul a cetit jură-

mântul urmat de tot publicul, domni, dame, gardiști, săteni.

Solemne clipe!

La urmă s'a cântat iarăș „Deșteaptă-te Române” și „Pe-al nostru steag!” Apoi „Doxologia cea mare”.

Și solemnitatea „jurământului celui mare” a luat sfârșit la oarele 11.

Correspondent.

In așteptare.

Evenimentele din zilele din urmă, când fiecare ceas, fiecare clipă aducea noi și noi surprize pentru întreaga lume pământeană, spiritele și nervii noștri s'au agitat și încordat prea tare, ca să-i putem mulțumi cu lucruri de toate zilele, dorim mereu fapte mari, evenimente istorice. Privirea ne cade mereu spre Carpați... Așteptăm minunea să vie... Inchipuirea noastră ne pare deja că vedem deja sub poalele înalbite ale Carpaților mișunând cușmele negre cu pene... Tricolore române! Așteptăm eroii să vie! Eroii armatei române, martirii națiunii!

Martirii aceia cari mai bine de patru ani de zile au plecat în lume, lăsând totul ce le-a fost drag vre-odată: pământ, neveste, copil și amintiri frumoase. În drumul lor nu s'au așternut coroane de flori, nici nu i-au petrecut priviri galeșe de femeie, ci însoțitu-l-a numai: dorul lor mare, mare și sfânt ce cuprindea irezistibil inima lor largă românească, de a-și vedea infiripat cât mai îngrabă idealul lor și al nostru al futuroara; izbânda cauzei naționale și desrobirea neamului. Aceștia sunt eroii, aceștia sunt martirii!

Ei, cari au jertfit totul: trecutul, prezentul, cu fruntea deschisă au mers spre o țintă și s'au aruncat orbește în vârtejul viitorului necunoscut. Pe aceștia îi așteptăm cu dorul nebun al revederii, să-i strângem la căldura sufletului nostru, să-i ridicăm sus, peste noi, unde-i poate ridica cinstea românească!

Mâna pe inimă să o punem și frunțile să ni-le plecăm înaintea acelor români, cari au strebătut lumea apusului și lumea basmelor de peste oceane, cari cinste și iubire au câștigat pretutindeni numelui de român, și cauza noastră, au ridicat-o la stadiul de acum.

Cinste și omagiu părintelui dr. Lucaciu celui mai mare român, lui Goga și celorlalți vrednici stegari. Numele lor l-am înscris cu litere de aur în inimile noastre! Cinstea și onoarea ce li-se dă lor este și a noastră a întregului neam. Ei sboară vultu- restele încă abia li putem urma cu privirea, însă cu cât sunt mai sus cu atât li privim mai cu admirație, sfilă și respect. Ne vom cugea întotdeauna la dâșli cu o evlavie pioasă căci ei sunt Credeul nostru.

Victor I. Ciato.

ORGANIZAREA ROMÂNILOR.

Cermelu.

La 10 Nov. s'a constituit în Cermelu pe lângă conducerea delegatului C. N. R. din Arad, dr. C. Albu, garda națională română constatătoare din 30 feciori sub conducerea sergentului-major Ioan Sas. Tot atunci s'a constituit comitetul executiv național român sub președinția părintelui C. Magier.

Cea mai frumoasă muzică românească o fac azi lanțurile grele și rugăte, ce ne cad de pe mâni — ce se duc să nu mai vie.

Curtici.

La 17 Nov. c. sub conducerea dlui locot. Ioan Julean s'a constituit garda națională română din Curtici. Această zi a fost serbată de Curticeni în mod grandios. Cete trei steaguri ale gardei naționale, au fost sfințite în văzul lumii întregi, pe piața din fața bisericii. Steagurile au fost arborate pe casa primăriei și pe edificiile școlare din lor. Salutăm din inimă pe frații Curticeni.

Comlăuș.

În 18 l. c. s'a constituit garda națională română din Comlăuș sub conducerea sublocot Ioan Mladin. În biserică, după serviciul divin preotul i-a jurat pe drapel atât pe gardiști, cât și întreg poporul de față.

Nerău.

Ni se scrie, că în comuna Nerău s'a constituit pentru conducerea afacerilor un comitet național

român. Președinte a fost ales păr. Silviu Bichicean, iar ca notar Petru Băran învățător. Comitetul național român din Nerău se pune la dispoziția consiliului național român din Arad, rugându-vă ca eventualele dispoziții să le trimiteți sus-numitului comitet. (Dispozițiile speciale se vor trimite N. R.) Totodată avem onorul a vă raporta, că în comuna noastră Nerău am compus garda națională din 60 membri. Vă rugăm să ne dați informațiuni, că de unde vor primi plata membrii din gardă. (Din contribuiri benevole ce vor sosi la Consiliul național român dela oamenii noștri cu bani și simțire. N. R.)

Șelca-mare.

În conștiința zilelor mari pe cari le trăim, Români din Șelca-mare au ținut adunarea lor națională în 10 l. c. pentru a lua măsurile de organizare, cerută de noile împrejurări de viață în cari a ajuns neamul nostru din Ardeal și Tara ungurească. Sub prezidiul dlui medic Nicolae Racota și pe temeiul propunerilor părintelui domnului Pompei Morușca, motivate pe larg și cu însuflețire, s'a ales consiliul național local și s'a înființat garda națională, cheazășie deplină pentru păstrarea ordinii și siguranței.

Din Șelca, în aceeași zi după amiază, în frunte cu steagul național, cu „Deșteaptă-te Române”, „Pe-al nostru steag” și alte am trecut în Călvasăr, unde asemenea s'a ținut adunarea sub prezidiul părintelui Aron Domșa și după cuvântul de îndrumare a păr. Morușca s'a constituit consiliul național, dându-se ființă și aici gardei naționale.

Poporul a primit cu însuflețire orientările de viață nouă națională, clădită pe dreptate pentru toți și călăuzită de libertate deplină.

Spre sfârșitul adunării sosește sub stindard tricolor tinerimea din Boarta în frunte cu părintele George Ivan. — Sufletul românesc alor 3 sate a tresăltat și ochii s'au înălțat spre cer, când părintele Morușca a provocat mulțimea să încheie legământ nou, jurând credință steagului nostru românesc, credință nestrămutată și supunere deplină Consiliului național general, al tuturor Românilor din Ardeal și Tara ungurească!

Însuflețirea a dat prilej la o impunătoare manifestație. Intelectualii în frunte, sub umbra alor 3 drapce și cântece avântate s'a înșiruit ceata mândră de Români, din Călvasăr, au trecut în Șelca-mare, până în piața din mijlocul săsismului și făcând la dreapta împrejur s'a întors în ordine și disciplină, care a stors admirația străinilor de toate neamurile, ce priveau cu nedumerire... Militari austriaci, rămășițe a caderului bateriei Nr. 12, care și-a avut sediul jumătate de an aici, au rămas surprinși de ce poate un popor robit până acum atât de pe nedrept.

Ținem să fixăm aci, ca un îndem și pentru alții ordinea exemplară și demnitatea ce a dovedit românismul din aceste părți în zilele de viforită. Meritul e desigur al conducătorilor și între cei din tîi al păr. Morușca, care n'a pregetat alergări flu numai în loc, ci și în jur, slujind cu orientări, potolind doruri de răsunare și sfătuiră să se păstreze nepătată demnitatea națională. Aceasta — și nu lasitatea, moleșirea ori indiferența Românilor e tălcul păstrării liniștei desăvârșite ce domnește la noi.

În sfârșit folosim prilejul să exprimăm admirația noastră delegaților Consiliului nostru național la tratativele dela Arad cu reprezentanții consiliului național maghiar și în special slăvim ținuta bărbătească a dlui Goldis, față cu Apáthy, cel mai incarnat opresor în Ardeal.

INFORMAȚIUNI.

ANA POP.

În toate timpurile istoriei și până în zilele de azi, femeia tuturor epocelor și-a popoarelor a luat parte la prefacerile prin cari a trecut neamul lor. Avem eroine de cari ne vorbește istoria. Cunoaștem minți geniale de femei cari prin talentul lor au rămas celebre pentru toate timpurile. Altele prin desăvârșirea gustului lor rafinat au creiat epoce de stil, cari au rămas izvor nesecat de artă și până în zilele de azi. În secolul premergător revoluției franceze în saloanele unor femei devenite celebre prin inteligența lor aleasă, își dădeau întâlnire intelectualii și politicianii de pe atunci și acolo se plămădiau ideile puternice ale timpurilor ce-au urmat, idei cari semănate atunci, s'au dezvoltat din te-

mele lumea noastră de azi. Femei distinse, favorite și de mediu în care au trăit, au știut întotdeauna să influențeze mersul evenimentelor. Răsboaie, revoluții, tulburări interne, de multe ori au fost puse la cale tot prin influința nefastă a unor femei cari nu și-au înțeles rolul de nobile îndrumătoare a stăpânirii ce-o aveau în mână. Istoria popoarelor ne dă personalități glorioase de femei, istoria artelor și a științelor ne vorbește despre talente cari înseamnă adevărată directivă pe acest teren.

Scoala revoluției franceze a avut printre discipolii săi femei, cari din generație în generație au răspândit principiile. În Rusia începutul mișcării revoluționare este legată de nume de femei și în veacul trecut pe la anii 40—50, ele și-au luat partea leului la uriașa muncă pe care a întreprins-o un popor ferecat în lanțuri. Cu lozinca „între popor”, plecau sutele de femei alături de bărbați să lumineze țaranul îndobitocit de robia veacurilor și pie-reau și ele cu zecile de mij în exiluri.

Eroine prin puterea instinctului înăscut, curajoase prin înțelegerea adâncă a scopului impus, fanatice prin convingerea adevărului în a cărui serviciu s'au alăturat, femeile au purtat totdeauna cu mândrie steagul pe care au jurat și n'au avut momente de șovăială nici în fața opresiunii impuse de forța brutală. Multe evenimente istorice nu se pot însemna fără să fie legate de câte un nume de femeie, care a rămas legendar și trece din gură în gură ca o pildă vie a virtuții femeiești.

Alături de alte popoare, avem și noi femeile noastre, cari au dus rol strălucit în istoria națională a neamului românesc, și anii 48—49 ne relevă câteva personalități de-un eroism vrednic de-a ocupa loc de frunte în istoria acelor zile.

Zilele de astăzi ne-au relevat iarăș o personalitate distinsă de româncă. Li curge în vine cel mai curat sânge strămoșesc din Munții Apuseni. Sufletul ei este pătruns de sentimentul cel mai întreg românesc și reprezintă întruchiparea năzuințelor noastre de veacuri în a căror realizare trebuie să depunem energie fără seamă și noi femeile. Înțelegătoare pentru toate amănuntele frământărilor în a căror centru trăiește, Ana Pop a fost un indemn și o încurajare pentru toți cei cari au prilejul s'o cunoască în aceste zile de luptă și prefaceri în Arad. Pentru toți are un zimbet dragălaş, către toți aruncă o privire întrebătoare, par'că i-ar scruta, li-ar cerceta gândurile: cu ce contribuie și ei la mișcarea asta mare de înălțare și de desrobire. Și cine nu înțelege această privire și cine nu se simte jenat să fie pasiv față de evenimentele actuale sau să se închidă în căsuța strămtă a afacerilor și intereselor personale. Ana Pop cu dragălașia ei obișnuită care încoronează și marchează exteriorul său ireproșabil, a fost unul din elementele — fermente cari au urnit mișcarea de independență sufletească, mișcare ce s'a urzit în casa sa părintească, unde floarea intelectualilor ține sfat zi de zi... Ana Pop nu cunoaște odihnă, nici zi, nici noapte și cu rostul ei de nobilă femeie își ia partea leului la munca ce se desfășoară în jurul ei. Fiică a deputatului St. C. Pop, Ana Pop este un nume de care vor fi strâns legate desfășurările amănunțite ale evenimentelor ce se precipită pe fiecare zi. Ne oprim cu mândrie națională la numele ei și-i aducem omagiile noastre de femei.

Din Beiuș. Contra tuturor greutăților și a șiretlicurilor, pe cari le împingăm zi de zi din partea consiliului comitatens maghiar, organizația noastră înainteașă. Demersurile pentru alimentația și providerea populației cu petrol și zahăr au succes până acum pe deplin. Intelectualii împreună cu vrednicii noștri meseriași din loc, grăbesc cu zor să organizeze gărzile și îndeosebi consiliile naționale rurale. — S'ar cere însă în mod mai conștiu conlucrarea preoțiilor dela sate și mai vărtos cea a șefilor de tracte, a dlor protopresbiteri, de vreme ce se observă, că unii — deși li s'au trimis apeluri și toate instrucțiile trebuincioase, se cam lasă pe târguială. — Ce-i cu cercurile Tâca, Bellu și Ceica?

În Beiuș, deja în prețuia de Săn-Medru, pe două biserici românești, pe primăria orașului, instituțiile de învățământ, curtea episcopicească și pe alte case particulare s'a arborat tricolorul național.

P. S. Sa episcopul Radu zilele acestea a iăcut o lundătuine de 500 mii, adecă cinci sute de mii, de coroane pentru trebuințele diecezane și așezămintele culturale. Suma aceasta, care dela sine grăleşte, a fost depusă în bani svântași la capitulul catedral din Oradea-mare. — C. P.

Morții noștri. Aflăm că la Igrăș au căzut jertfă bașbuzucilor maghiari mai mulți înș decât ni s'a

raportat până acum: sunt 16 morți și 30 răniți. În *Aldești* jandarmii, împreună cu membrii gardei *Acél* au împușcat 21 de inși; 16 căzură imediat morți, ceilalți 5 grav răniți au murit în dureri cumplite la scurtă vreme.

„Obfăznicia Sa” Szigeszku József, cum suntem informați din Budapesta, s'a prezentat la Consiliul național român de acolo și „și-a oferit serviciile”. Cameleonul! De ce nu se angajează mai bine între agenții dlui Jászai și să propage bolșevichismul.. să fie până în capăt slugă la dârloagă.

Adresa femeilor române din Sibiu către Consiliul național român central. Consiliul național român central din Arad a primit această prea frumoasă adresă: Cuprinse de neșpusă însufletire salutăm Consiliul național român, singurul organ îndreptățit și chemat să cărmuiască soarta poporului românesc din Transilvania și Ungaria!

În veacurile îndelungate a robiei naționale femeile au păstrat flacăra sfântă a conștiinței naționale. Când sentimentul național prigonit de ocărmuirea străină și dușmană s'a retras în sanctuarul familiei: femeia română și-a crescut fii și fiicele în adâncă dragoste pentru iubita, obiceiurile și moșia strămoșească.

Azi, când în virtutea suveranității sale naționale neamul românesc i se deschide un viitor strălucit și fericit: femeia română cu via entuziasm sprijinește acțiunea de primenire și constituire a națiunii române, acțiune menită să arate lumii că neamul nostru e vrednic de cea mai desăvârșită libertate și e în stare să se conducă însuși pe sine.

Conștie de marea însemnătate pentru soarta neamului, a clipei istorice de astăzi, femeia română cu mândrie și demnitate așteaptă împlinirea demnă a idealului nostru național, într-o căruie împreună femeia română a colaborat și va colabora din toată puterea sa! Trăiască Consiliul național român! Sibiu, 12 Nov. 1918. (Urmează 243 iscălituri).

Invățătorii la Adunarea Națională dela Alba-Iulia. Pentru exmiterea reprezentanților la adunarea națională din Alba-Iulia convocăm comitetul reuniunii învățătoresți pe Joi în 15 (28) Nov. a. c. la ședință extraordinară în școala centrală din Arad pe orele 10 a. m. Arad, la 10 (23) Nov. 1918. *Iosif Moldovan*, președinte. *Cristea*, secretar.

† **Victor Lupu Hossu**, st. med., jertfă a bătăliei spaniole, în 17 l. c. după suferință de 3 zile a trecut la cele vecinice în Cluj, în etate de 29 ani, unde la 19 l. c. s'a așezat spre odihnă în cimiterul de acolo. Dormi în pace sufletul nostru drag! — *Familia*.

Aviz. Pentru trimișii oficiali din provincă sunt paturi la dispoziție în edificiul G. N. R. din Arad Piața-Ferenc nr. 9. — C. N. R. Arad.

Portretul unui ziar maghiar de salon. *Világ* nu consideră constituanta, orice va hotări de-un sulragiu popular în înțelesul concepției wilsoniane. „*Nimeni nu-i în stare să ne convingă, că episcopii români și vătășell lor ar reprezintă poporul român, pe țărânul român*”. (Nr. 274).

Dr. Ștefan Tămășdan praxa dentistică s'a început-o. Józseföherceg ut 18, etaj II.

Cronica zilei.

Trupele românești înaintează în masse mari în Ardeal și anume dinspre pasul Bărgău spre Dej, pe valea Mureșului dinspre Toplița spre Târgul-Mureșului și în fine dinspre Ciucsânărtin pe valea Oltului spre Brașov.

Comisarul guvernului maghiar în Ciucsânărtin a protestat împotriva intrării trupelor românești. Un oficer român i-a răspuns, că n'are indemnizare pentru pertractări diplomatice.

Ministrul maghiar de războiu a dat ordin, ca să se opună rezistență numai bandelor înarmate, nicidecât însă trupelor regulate românești. Comandele militare, gardele rămân la locul lor. — banii erariați să se transporteze spre miazănoapte.

Săcuii vor ține mare adunare în Târgul-Mureșului în 28 l. c., să se constituiască asupra iuptei lor pentru nealătarea națională. Ordinea vor susținea-o armatele românești.

Expediția antantei pentru înfrângerea bolșevichismului în Rusia e în mișcare. Armata dela S. Ionic înaintează alături de trupe românești spre

nordostul Rusiei, Englezii atacă dinspre țărâmul Murman, iar gardele finlandeze dinspre țărâmurii Finlandei.

În *Constantinopol* s'a format guvern antantist. Enver pașa și Talaat pașa și-au luat lăpășița.

Foch a respins brusc cererea Germanilor de a li-se atenua condițiile. Astfel de condiții nu există în toată istoria lumii — zic Germanii. Le-au meritat — răspunde Lloyd George.

Sârbii au ajuns linia Lipova — Arad (celate) — Seghedin — Szabadka — Baja — Bálfaszék — Pécs — Barcs.

Cehii împiedecă transportul trupelor germane dealungul văii Vág.

Agencia telegrafică polonă: Trupele austriace-maghiare se retrag din *Ucraina* în mare disordine, jefuind și aprinzând localitățile. Trupele germane continuă în ordine retragerea. Armata antantei a ocupat Odessa și Sevastopolul, iar armata românească Podolia. Antanta va lua în scurtă vreme în posesiune *Ucraina* întregă.

Oficiale.

Consiliul național român pentru comitatele Arad, Cenad și Bichiș s'a compus din membrii următori:

Președinte: Mihail Velicu (Chișineu), Vicepreș.: dr. Iustin Marșieu (Arad). Consilieri: dr. Gheorghe Popoviciu (Chișineu), Procopie Givulescu (Radna) dr. Iacob Hotăran (Șiria), dr. Alexandru Stoinescu (Arad), Iova Amar (Șiria), dr. Silviu Pășcușiu (Boroșineu), Iustin Popa (Târnova) dr. Aurel Grozda (Buteni), Uroș Pătean (Nădlac), dr. Todor Pap (Hălmașiu), Gheorghe Dragoș Chitu (Pecica Română), dr. Ioan Nemet (Arad), dr. Iulian Borneas (Nădlac), Axente Șulea (Bătania), Ioan Ardelean (Chitighaz), dr. Mihail Mărcuș (Giula), Maxim Vulcu (Arad).

Toate Consiliile naționale române din comitatele Arad, Cenad și Bichiș au să raporteze imediat despre organizarea la ută Consiliului național român comitatens din Arad, de unde vor primi directive în toate chestiile curente. Pentru C. N. R. comitatens din Arad:

dr. Iustin Marșieu
vicepreședinte.

Cu ziua de azi Cons. naț. centr. rom. a emis o patulă constatătoare din 4 oficeri și 8 gardiști pe liniile ferate „Arad-Csanádi” și Arad Hegyaljai, cu menirea ca să susțină ordinea publică în tren și să împiedice, ca cineva să se urce în tren fără bilet de călătorie, pentru că transportul de persoane cât și de mărfuri trebuie să se întâmple fără piedeci. Atragem atențiunea publicului călător ca să respecte ordinele gardiștilor, și în viitor publicul să nu călătorească fără bilete. Întrucât ordinea nu s'ar restabili pe căile ferate — se pune în vedere sistarea totală a comunicației, ceace pentru publicul și satel românesc, ar fi foarte păgubitor.

dr. C. Iancu.

APEL.

Toți ofițerii, cari stau la dispoziția gardei române din Arad au să se prezinte Luni în 25 Noembrie în biroul presidial (etajul I), la orele 9 înainte de amiază.

Arad la 23 Noembrie 1918.

Căp. dr. Avramescu m. p.

Caut

aspirant

(aspirantă) cu maturitate gimnazială.

Condițiile verbal. D. BANCUI, farmacist Săliște (Szelistye). Ba 2

SERVICIUL NOSTRU TELEGRAFIC.

Viena, 23 Nov. — Duminică au forțat aliații României trecerea peste Dunăre pe la Turnu-Măgurele, Rusciuc și Silistra. În acelaș timp și-a mobilizat și România armata sa, dând ultimatum de 24 ore generalului conducător al armatelor germane Mackensen. Ziarul *Journal* descrie cum s'a făcut mobilizarea și face destăinuirea, că România dela încheierea păcii dela București nu s'a abătut dela conduita sa, care a avut-o înainte de 1916 și această pace a încheiat-o în înțelegere cu antanta. După dezastrul Bulgariei antanta a văzut că e de șubredă baza pe care se întemeiază puterea de stat a Europei centrale și după deschiderea Dardanelor prin cari i s'a dat posibilitatea să trimită armament oșilor române a invitat România să continue opera începută pentru desrobirea fraților și întregirea teritoriilor sale. — Armatele franceze, engleze și sârbești aproximativ 700.000 de oameni aliate cu oastea română, a început marșul spre nordost contra Rusiei bolșevichiste. Comandantul francez Berthelot, care conduce această acțiune, a ajuns în București. Avangardele oșirei aliate progresează spre Chiew în timp ce armatele române au ocupat Podolia. Armatele engleze din Murman, gardele albe de Piscov și puterea maritimă engleză din golful finic au intrat în aceeaș vreme în acțiune ocupând portul Reval, a debarcat trupe, pornindu-le în direcție ostică, spre Sanct-Petrograd.

Rotterdam, 23 Nov. — Regele și regina Angliei vor veni la sfârșitul lunei curente la Paris unde se vor întâlni cu regele și regina Belgiei.

Amsterdam, 23 Nov. — Lloyd George a declarat, că primește să fie președintele Statelor Unite din Europa.

Ziarul *Daily Mail* are vestea, că Clemențeau s'a adresat către decanul facultății juridice din Paris, ca să-și dea părerea dacă în baza drepturilor ginților: ar fi posibilă detronarea împăratului Wilhelm. Decanul facultății a cerut câteva zile răgaz ca să poată da un răspuns.

Berlin, 23 Nov. Colonia turcească din Berlin cere într'un apel adresat publicității extradarea fostului mare vizir Talaat-bey.

New-York, 22 Nov. Messaryk a plecat din New-York pe bordul vasului *Carmania* în Europa pentru ca să-și ocupe situațiunea sa de președinte al republicii ceho-slovice.

Totvărădia, 23 Noembrie. În Soborșin cel 1000—1200 de Germani în retragere au recvitat alimente și au anunțat comunele vecine că vor recvira și pe acolo.

Sibiu, 23 Nov. Gardele noastre naționale au avut conflicte dese cu soldații germani în trecere. Din Miercurea se anunță că în Avrig a sosit o companie germană și a ocupat localitatea în care staționa garda națională română și pe gardiști i-a desarmat și maltratat.

Budapesta, 23 Nov. Guvernul maghiar a dispus ca ziarul nostru *Românul* să nu fie expedit peste hotarele Ungariei!

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea.

Editor responsabil: Aurel Rusu.

Stindarde naționale

în mărime de 150 200 250 300 cm.
cu prețul de 140 260 320 380 cor.

confectionează

LIBRĂRIA DIECEZANĂ din ARAD,
Str. Deak Ferenc Nr. 35.

Prețul mul exemplar 30 filori.